

Министерство на икономиката и енергетиката

УПРАВЛЯВАЩ ОРГАН

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА”

Приоритетна ос 2: “Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”

Област на интервенция 2.1: Подобряване на технологиите и управлението в предприятията

Операция 2.1.2: „*Покриване на международно признати стандарти*”

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

по

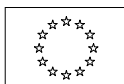
Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:
2007BG161PO003/2.1.2-01/2007 „Покриване на международно признати стандарти”

Бюджетна линия:2007

Краен срок за кандидатстване: 15 януари 2008 г.

Код по тематична спецификация:	09
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	BG
Код по вид икономически дейности:	00

София, октомври 2007

Съдържание

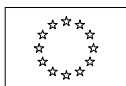
1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СХЕМАТА.....	4
1.1. ВЪВЕДЕНИЕ	4
1.2. ЦЕЛИ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА И ЦЕЛИ НА СХЕМАТА.....	4
1.3.МЕТОДИКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СХЕМАТА.....	5
1.3.1.Институционална рамка за изпълнение	5
1.3.2. Основни дефиниции	6
1.3.3. Общ бюджет на схемата за безвъзмездна помощ.....	6
1.3.4.Режим на държавните помощи.....	7
1.3.5. Елементи на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	7
1.3.6. Процедура за изпълнение на схемата за безвъзмездна финансова помощ	7
2. ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА	8
2.1. Допустимост на кандидатите.....	8
2.2 Допустимост на проектите.....	12
2.3. Допустими дейности: дейности, за които може да се кандидатства	13
2.3.1. Дейности за въвеждане на системи за управление в предприятията	13
2.3.2. Дейности, свързани с постигане на съответствие на продукти	15
2.3.3. Дейности за въвеждане на добри производствени практики (ДПП) в предприятията	17
2.4. Партньорство.....	18
2.5. Брой предложения по схемата.....	18
2.6. Допустимост на разходите.....	18
2.6.1 Общи допусими разходи.....	18
2.6.2. Специфични допустими разходи за схемата.....	20
2.6.3. Общи недопустими разходи	20
2.6.4. Специфични недопустими разходи за схемата.....	21
2.7. Подизпълнители и правило за произход	21
3. НАЧИН ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	21
3.1 Документи за кандидатстване	21
3.2. Списък на документите за кандидатстване.....	22
3.3. Къде и как се подават проектните предложения	23
3.4. Краен срок за подаване на проектните предложения	23
3.5. Предоставяне на допълнителна информация.....	23
4. ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ	24
4.1.Оценяване и класиране на предложенията	24
4.1.1.Административна проверка	24
4.1.2.Проверка за допустимост на кандидатите.....	24
4.1.3.Техническа и финансова оценка	25
4.1.4. Документална проверка	26
4.2.Процедура за сключване на договори за изпълнение на проектите	27
4.2.1.Уведомяване относно решението на Договарящия орган	27
4.2.2.Сключване на договори за безвъзмездна финансова помощ	28
5. ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ	28
5.1. Специфични условия за изпълнението на проекта	28
5.2. Окончателен размер на безвъзмездната помощ.....	29
5.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта	29
5.4. Промени в договора и бюджета	29
5.5. Наблюдение на изпълнението на проектите и постигане на заложените резултати	29
5.6.Отчитане на проекта.....	31

**НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО СХЕМА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ
„ПОКРИВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНО ПРИЗНАТИ СТАНДАРТИ”**

5.7.Плащания.....	32
5.8.Публичност.....	32
6. Списък Приложения	32

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СХЕМАТА

1.1. ВЪВЕДЕНИЕ

Схемата е насочена към въвеждане на системи за управление на качеството и международно признати стандарти в предприятията, като част от изпълнението на дейностите по групата операции за „Проекти за технологично развитие и модернизиране на предприятията” по приоритетна ос “Повишаване на ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда” от Оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика” 2007-2013 г, наричана за краткост по-долу ОП „Конкурентноспособност”.

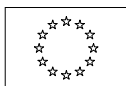
За да бъдат конкурентни на европейските, българските фирми трябва да отговорят на редица изисквания, свързани с качество и безопасност на стоките, въвеждане на нови технологии, опазване на околната среда, безопасност на труда, да инвестират в ефективни маркетингови стратегии и др. С приемането на България за член на ЕС европейските изисквания за качество се превръщат в основен фактор за конкурентноспособност, както по отношение на експортните стоки, така и по отношение на тези, предназначени за българския пазар. Към настоящия момент обаче, много български продукти не отговарят на европейските изисквания за качество.

Системите за управление на качеството и международно признатите стандарти са основен фактор за просперитета на всяка фирма. Тези стандарти гарантират постоянното качество на предлагания продукт/услуга, независимо от количеството и срока за изпълнение, както и съответствие с приложимите нормативни изисквания. Стандартите стимулират непрекъснато повишаване на степента на удовлетвореност на клиента. В широк смисъл, стандартите за качество се отнасят до структурата на управление, организацията на работните процеси, планирането, ресурсите и документацията, така че да се постигнат целите на организацията, да се осигури подобряване на продуктите и услугите и да се удовлетворят изискванията на клиентите. Освен, че повишава сериозно конкурентноспособността, внедряването и ефективното използване на стандартите за качество води до намаляване на производствените разходи, увеличаване на производителността при намалена себестойност, нарастване на печалбата и елиминиране на неефективните бизнес процеси.

1.2. ЦЕЛИ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА И ЦЕЛИ НА СХЕМАТА

Общата цел на ОП „Конкурентноспособност” е развитие на динамична икономика, конкурентноспособна на европейския и световен пазар. За изпълнението на тази цел ще бъдат стимулирани икономиката на знанието и иновациите, развитието на конкурентноспособни предприятия, увеличаването на инвестициите и експорта и създаването на благоприятна бизнес среда.

Оперативните цели на групата операции са насочени към модернизация на управлението на предприятията, с оглед развитието на конкурентните им предимства на европейския и световен пазар.

Настоящата схема за безвъзмездна помощ цели да насърчи въвеждането на системи за управление на качеството и международно признати стандарти в българските предприятия като основен фактор за тяхното конкурентноспособно развитие.

Договарящият орган си запазва правото да извършва промени в Насоките за кандидатстване при настъпване на изменения в националната и Европейската нормативна уредба, отнасящи се до настоящата Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

1.3.МЕТОДИКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СХЕМАТА

1.3.1.Институционална рамка за изпълнение

- Управляващ орган (УО) на Оперативната програма е Министерство на икономиката и енергетиката чрез Дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност”. УО отговаря за цялостното програмиране, управление, наблюдение, контрол и оценка на дейностите и приоритетите по програмата.. По настоящата схема УО е Договарящ орган по смисъла на ПМС №121/2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, и по Програма ФАР на Европейския съюз, (обн. ДВ, бр.45/2007 г.)
- Междинно звено (МЗ) е Изпълнителната агенция на насърчаване на малките и средни предприятия (ИАНМСП) към министъра на икономиката и енергетиката. МЗ отговаря за набиране на проектни предложения, тяхната оценка, мониторинг и отчитане на схемата за безвъзмездна помощ. Междинното звено действа под отговорността на УО и изпълнява по отношение на бенефициентите задълженията му, делегирани от УО.
- Комитетът за наблюдение на ОП е органът, който следи за изпълнението на приоритетите по ОП, определянето на критерии за избор на проекти. Той е сформирани на база широко представителство, включващо участници от държавната и регионалната администрация, социално-икономическите партньори и наблюдатели от заинтересовани организации и институции.
- Сертифициращ орган - Сертифициращ орган на Оперативната програма е дирекция “Национален фонд” на Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент № 1083/2006, Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите извършени от бенефициентите.
- Одитиращ орган - Одитиращ орган на ОП е дирекция „Одит на средствата от ЕС” на Министерство на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент № 1083/2006, Одитиращият орган на оперативната програма е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

1.3.2. Основни дефиниции

За целите на настоящата Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, са въведени следните дефиниции:

- „Проект – съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
- „Бенефициент” – Публично или частно предприятие или организация, която получава публична помощ за реализацията на конкретен проект.
- „Задължителни европейски изисквания” – стандарти и изисквания, свързани с изпълнение на ангажиментите на Република България във връзка с изискванията на европейското законодателство.
- „Международно признат стандарт” – Стандарт, който е приет от международна организация по стандартизация или от международна организация с дейност по стандартизация и е общодостъпен.
- „Производствен процес” на определено предприятие – отнася се до всички серии от дейности на място, при които суровините се преобразуват в продукт, който е предвиден за употреба от външни потребители („краен продукт” за определено предприятие).
- Подизпълнител – доставчик на стоки/услуги, с когото Бенефициентът на безвъзмездна финансова помощ сключва договор за целите на изпълнението на одобрения по тази схема проект.

• 1.3.3. Общ бюджет на схемата за безвъзмездна помощ

Бюджетна линия	Общ размер на безвъзмездната помощ	Средства от Европейския фонд за регионално развитие	Национално съфинансиране
	9 779 150 лева (5 000 000 евро)	8 312 277.5 лева (4 250 000 евро)	1 241 872.5 лева (750 000 евро)

Размерът на безвъзмездната финансова помощ по настоящата Схема е минимум 10 000 лева и максимум 100 000 лева.

Размерът на безвъзмездната помощ не трябва да надвишава 50 % от общите допустими разходи по проекта.

Остатъкът – минимум 50 % от общите допустими разходи по проекта, трябва да бъде финансиран от собствени средства на кандидата или от източници, различни от бюджета на ЕО и Европейския фонд за развитие.

Следвайки изискванията за размера на отпуснатите суми и задължителните дейности, които трябва да бъдат включени в проекта, кандидатите могат да кандидатстват за комбинации от

видове подкрепа, при условие, че поисканата **обща безвъзмездна сума** е в рамките на определените лимити.

1.3.4.Режим на държавните помощи

Безвъзмездно предоставяната помощ в рамките на настоящата схема задължително трябва да отговаря на условията за държавни помощи. Разходите по настоящата схема попадат в режим „*de minimis*”¹ съгласно Регламент (ЕО) 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност към минималната помощ (ОВ, L 379/28.12.2006).

Общият размер на безвъзмездната помощ, предоставена на всяко едно предприятие по схеми, обявени под режим *de minimis*, не може да надхвърля 200 000 евро за период от 3 последователни финансови години. Общият размер на минималната помощ, предоставена на всяко едно предприятие, осъществяващо дейност в отрасъл „сухопътен транспорт”, не може да надхвърля 100 000 EUR за период от три данъчни години.

В т.VI “Декларация на кандидата” от Формуляра за кандидатстване и в Декларация (Приложение В2) кандидатът декларира наличие на друго финансиране по проекта, имащо характер на държавна помощ, както и получени минимални помощи независимо от източника или формата на помощта.

1.3.5. Елементи на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е проектирана като комбинация от ключови елементи за подпомагане на предприятията, с цел да се насърчат кандидатите да съсредоточат усилията си в последователен набор от дейности, нужни да повишат тяхната конкурентноспособност. Схемата има интегриран характер и включва следните елементи:

- Консултантски услуги – за предоставяне на професионални съвети и консултации за предварителен анализ, подготовка и въвеждане на системи за управление (СУ) и международно признати стандарти в предприятието;
- Инвестиционна подкрепа – ограничена подкрепа за инвестиции в оборудване и нови технологии, които са задължително свързани с въвеждането на СУ и/или международно признати стандарти;
- Услуги за сертифициране и/или изпитване за удостоверяване съответствието на продукти.

Кандидатите имат право да кандидатстват за различни комбинации от елементи като услугите за сертифициране или изпитване са задължителен елемент при всяка една комбинация. Кандидатите **не** могат да кандидатстват само за инвестиционна подкрепа.

Задължителен резултат от реализацията на всички проекти, независимо от избраната комбинация от елементи е придобиването на сертификат или еквивалентен документ, удостоверяващ съответствие.

1.3.6. Процедура за изпълнение на схемата за безвъзмездна финансова помощ

Настоящата схема се обявява в съответствие с Постановление на Министерски съвет (ПМС) 121/31.05.2007 г. чрез процедура за подбор на проекти, както следва:

1. с оглед на фазите за кандидатстване - **открита процедура**²
2. с оглед начина на подбор на проектите - **процедура на конкурентен подбор**³
- с оглед на сроковете за кандидатстване - **процедура с определен срок за кандидатстване**⁴.

Крайният срок за приемане на проектни предложения е 15 януари 2008 г.

Продължителността на един проект не може да надвишава 12 (дванадесет) месеца.

2. ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА

Настоящите насоки определят правилата за подаване на проектни предложения по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за покриване на международно признати стандарти от предприятията по ОП „Конкурентноспособност”.

По настоящата схема за безвъзмездна помощ се прилагат три вида критерии за допустимост, свързани с :

- организациите, които могат да участват;
- проектни дейности, за които се отпуска безвъзмездна помощ;
- видове разходи, които са допустими при определяне на размера на безвъзмездната помощ.

2.1. Допустимост на кандидатите

Критерии за допустимост:

За да бъдат **допустими**, кандидатите по тази схема трябва да отговарят на следните условия:

² Открита процедура е тази, при която не се извършва предварителен подбор на проектопредложения, а кандидатите представят пълни проектни предложения съгласно Насоките за кандидатстване.

³ Процедура на конкурентен подбор е тази, при която проектните предложения се оценяват и класират в низходящ ред съгласно получената оценка.

⁴ Процедура с определен срок на кандидатстване е тази, при която предварително са обявени един или няколко крайни срока за кандидатстване. Проектните предложения, получени след сроковете за кандидатстване, не се разглеждат, като в случаите на предварително обявени няколко срока по преценка на договарящия орган тези проектни предложения могат да се прехвърлят за разглеждане след изтичането на следващия срок.

- Да са юридически лица или еднолични търговци, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.
- Да са регистрирани преди 31 декември 2003 г.;
- Да имат седалище в България, **и**
- Да имат годишен оборот (нетни приходи от продажби) за 2006 година, не по-малко от **100 000 лева, и**
- Да развиват своята дейност в областта на преработвателната промишленост и/или сектора на услугите в следните сектори от Националния Класификатор на Икономическите Дейности (приет със заповед No РД – 07-242/13.12.2002 на председателя на Националния статистически институт, публ. ДВ бр. 1 от 31.01.2003) – Приложение Г, а именно:
 - Сектор D „Преработвателна промишленост”;
 - Сектор H „Хотели и ресторанти” – **само по** код на икономически дейности 55 „Хотели и ресторанти”;
 - Сектор I „Транспорт, складиране и съобщения” - **само по** код на икономически дейности 63.3 „Дейности на туроператори и туристически агенции; спомагателни туристически дейности, неклассифицирани другаде”;
 - Сектор K „Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги” **само по** код на икономически дейности 72 „Дейности в областта на компютърните технологии”.
- Кандидатът трябва да е пряко отговорен за изпълнението на дейностите по проекта, а не да действа в качеството на посредник, **и**
- Кандидатът трябва да разполага със стабилни и достатъчни източници на финансови средства, които да гарантират финансирането на проекта - осигуряването на собственото съфинансиране и предварителното финансиране на дейностите, както и достатъчно средства за продължаване на дейността на предприятието в дългосрочен аспект.

Клонове на местни или чуждестранни юридически лица **не могат** да участват в процедурата за набиране на проектни предложения, поради липсата на самостоятелна правосубектност.

Критерии за недопустимост на кандидатите

Общи критерии за недопустимост

Не могат да участват в процедурата за набиране на проектни предложения кандидати, които:

(а) са обявени в несъстоятелност, са обект на открито производство по несъстоятелност или са в процес на ликвидация, ако се управляват от назначен от съда синдик, ако са сключили споразумения с кредиторите си за погасяване на задълженията им към тях, ако са преустановили стопанската си дейност, ако са страна по съдебни процедури, отнасящи се до

описаните отношения или са в положение, произтичащо от подобна процедура, предвидена в националното законодателство;

(б) са осъдени за престъпления по служба с влязла в сила присъда ;

(в) са признати за извършени виновно тежки правонарушения на професионалните им задължения, доказани с всякакви средства, които договарящият орган може да обоснове;

(г) имат неизпълнени задължения, свързани с изплащането на социално-осигурителни вноски, или неизплатени данъчни задължения по българското законодателство;

(д) са осъдени с влязла в сила присъда за измама, корупционни действия, участие в престъпни организации или всякакви други неправомерни действия, които накърняват финансовите интереси на Европейските общности;

(е) вследствие на друга процедура за възлагане на обществена поръчка или отпускане на безвъзмездна финансова помощ, финансирани от бюджета на Европейските Общности, са били обявени в тежко нарушение поради неизпълнение на своите договорни задължения.

Договарящият орган няма да сключи договор за предоставяне на безвъзмездна помощ с кандидати, ако по време на процедурата за набиране и оценка на предложенията те:

(ж) са обект на конфликт на интереси;

(з) във връзка с кандидатстването за безвъзмездна помощ са представили на Договарящия орган/МЗ невярна информация или не са представили изисквана информация;

(и) са опитали да получат или са получили поверителна информация по време на обявата за търг или оценката, както и ако са опитали да повлияят на оценителната комисия, на Договарящия орган или Междинното звено по време на оценка на сегашни или предишни търгове.

(й) попадат в някоя от категориите, описани в точки (а).до (е).

Гореспоменатите изисквания се прилагат съответно и за управителите или за членовете на управителните органи на кандидатите – юридически лица, а в случай че членовете на управителните органи са юридически лица – за техните представители в съответния управителен орган.

Договарящият орган може да изключва кандидати, които са подали невярна информация, не са представили изисквана информация или са допуснали нарушения, и неспазване на задължения по договори, финансирани от бюджета на Общността, като им се даде възможност да представят съответните разяснения. Изключването се отнася за бъдещи договори и схеми за безвъзмездна помощ, финансирани от бюджета на Европейската Общност, за максимален период от 5 години.

В част VI на формуляра за кандидатстване („Декларация на кандидата”) и в Декларация – Приложение В1, кандидатите са длъжни, да попълнят декларация за това, че не попадат в никоя от категориите, описани в точки (а) до (е).

Специфични условия за изключване от участие в схемата

Съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. подкрепа по настоящата схема за безвъзмездна помощ **не могат** да получат кандидати, които:

- са „предприятия в затруднение“ по смисъла на посочения Регламент;
- осъществяват дейност в отрасъл „рибарство и аквакултури“ съгласно Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета;
- осъществяват дейност по първично производство на селскостопански продукти, посочени в Приложение I към Договора за създаване на ЕО;
- осъществяват дейност по преработка и реализация на селскостопански продукти⁵, посочени в Приложение I към Договора за създаване на ЕО, в следните случаи:
 - когато размерът на помощта е определен въз основа на цените или количествата на продуктите, които биват изкупувани от производителите или предлагани на пазара от съответните предприятия,
 - когато условие за предоставяне на помощта е същата да бъде прехвърлена частично или изцяло на първичните производители;
- осъществяват дейност в отрасъл „въгледобив“, както е дефиниран в Регламент (ЕО) № 1407/2002;

Не може да се предоставя безвъзмездна помощ:

- за дейности, свързани с износ за трети страни или държави-членки, по-конкретно – помощи, пряко свързани с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторски мрежи или с други текущи разходи по експортната дейност, или помощи, поставени в зависимост от използването на местни вместо вносни стоки;
- за придобиване на товарни автомобили, предоставяни на предприятия, които осъществяват сухопътни превози на товари за други лица или срещу възнаграждение.

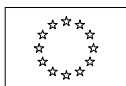
С оглед избягване на припокриването на интервенциите между ОП „Конкурентоспособност“ и "Националната програма за развитие на селските региони" подкрепа по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ не могат да получават:

- Микропредприятия по смисъла на чл.чл. 3-4 от Закона за малки и средни предприятия в редакцията на Закона от бр.53 на ДВ/30.06.2007 г.), работещи в неземеделски сектори в селските общини. Съгласно Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 селските общини в България са 231 на брой. Списък на селските общини е приложен към настоящите Насоки (Приложение Д).
- Микропредприятия - за преработка и/или маркетинг на горски продукти.

⁵ - "селскостопански продукти" означава продукти, посочени в приложение I към Договора за ЕО, с изключение на рибните продукти;

- "преработка на селскостопански продукти" означава всяка една операция върху селскостопански продукт, от която се получава също селскостопански продукт, с изключение на дейностите, осъществявани на място в земеделското стопанство по заготвяне на животинска или растителна продукция за първата ѝ продажба;

- реализация на селскостопански продукти" означава държане или излагане с цел продажба, предлагане за продажба, доставяне или изобщо за пускане на пазара по какъвто и да било друг начин, с изключение на първата продажба от първичния производител на прекупвач или преработвател, както и всяка една дейност по подготвяне на продукта за тази първа продажба; продажбата от първичен производител на краен клиент се счита за реализация, ако се осъществява в самостоятелни помещения, предвидени за тази цел.

2.2 Допустимост на проектните дейности

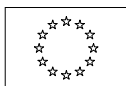
Проектните дейности по настоящата схема за безвъзмездна помощ трябва да отговарят на следните условия:

- Да се изпълняват на територията на Р.България;
- Да са с продължителност до 12 месеца;
- Да **не** са реализирани в партньорство с други фирми/организации.
- Да включват задължително компонент услуги за сертифициране или изпитване за удостоверяване съответствието на продукти .
- Да предвиждат извършване на услугите/доставката от подизпълнител/и, в съответствие с правила за поддоговаряне, описани в т. 2.7.
- Да отговарят на всички изисквания, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване;
- Да бъдат съфинансирани от страна на кандидата. Съфинансирането може да бъде осигурено от собствени средства на кандидата или от трети източник. Съфинансирането от други източници трябва да бъде надлежно доказано от кандидата.

С предимство ще се ползват проекти:

- на фирми с експортен профил или проекти, които целят развитието на експортния потенциал на предприятието. Фирми с експортен профил са предприятия, които имат над 30% средно годишни приходи от експортна дейност за последните две години, предшестващи годината на кандидатстване.
- при които пряк резултат от въвеждането на стандартите е разширяване и повишаване ефективността на производството на предприятието и повишаване на конкурентните му предимства.
- пряк резултат, от които е откриването на работни места.
- пряк резултат, от които е постигане на положителен ефект върху околната среда.
- които предвиждат съблюдаване на принципа на равнопоставеност. Европейската Общност насърчава равнопоставеността, както между мъжете и жените, така и между представителите на различните малцинствени групи, и се стреми да отстрани всички дейности, водещи до неравнопоставеност (чл. 2 и 3 от Договора за ЕО). В този контекст, настоящата схема е отворена за всички предприемачи, собственици на предприятия, които отговарят на условията, посочени в т.2.1 от Насоките, независимо от техния пол, етническа принадлежност или вид увреждане. С цел изпълнение на целите за равнопоставеност, е задължително съблюдаването от страна на бенефициентите на индикатори, отчитащи равнопоставеността при изпълнението на проекта.

Проект, подпомаган по програма ФАР, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по ОП, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, но предприятие, подпомагано по ФАР, може да кандидатства по настоящата схема. В тези случаи Междинното звено ще извършва проверки, с оглед избягването на дублирано финансиране.

2.3. Допустими дейности: дейности, за които може да се кандидатства

Дейностите могат да бъдат планирани за изпълнение индивидуално или като допълнение към вече планирани инициативи. Предложените дейности трябва да бъдат насочени към изпълнението на оперативните цели на схемата и да са свързани с приоритетите на Оперативната програма. Дейностите по отношение на въвеждане на стандарти трябва да бъдат **пряко свързани с решаване на конкретни проблеми на предприятието.**

Всички дейности трябва да бъдат ясно обосновани и да имат конкретни цели. За доказване ефективността на дейностите е необходимо да бъдат посочени **обективно измерими индикатори** за изпълнението на проекта.

Допустими за финансиране са дейности, отнасящи се към следните елементи:

- Консултантски услуги – за предоставяне на професионални съвети и консултации за предварителен анализ, подготовка и въвеждане на системи за управление (СУ) и международно признати стандарти в предприятието;
- Инвестиционна подкрепа – за стимулиране на инвестициите в оборудване и нови технологии, задължително свързани с постигане на съответствие с изискванията на СУ и/или международно признатите стандарти;
- Услуги за сертифициране на СУ или за изпитване за удостоверяване на съответствието.

Кандидатите могат да кандидатстват за някоя от следните комбинации:

- Комбинация от подкрепа за консултации за въвеждане на СУ/стандарти, подкрепа за сертифициране и/или изпитване за удостоверяване на съответствието, и инвестиционна подкрепа;
- Комбинация от подкрепа за сертифициране и/или изпитване, и инвестиционна подкрепа;
- Комбинация от подкрепа за консултации за въвеждане на СУ/стандарти и подкрепа за сертифициране и/или изпитване.
- Подкрепа само за сертифициране или изпитване за удостоверяване на съответствието

Задължителен резултат от реализацията на всички проекти, независимо от избраната комбинация от елементи, е придобиването на сертификат или еквивалентен документ за съответствие, т.е. проектът задължително трябва да предвижда извършване на сертифициране и/или изпитване за удостоверяване на съответствието!

Следните конкретни дейности, описани по-долу, са допустими за финансиране по настоящата обява.

2.3.1. Дейности за въвеждане на системи за управление в предприятията

Въвеждането на системи за управление гарантира на клиентите постоянно качество на предлагания продукт/услуга независимо от количеството и срока за изпълнение, както и тяхното съответствие с приложимите нормативни изисквания. Системите за управление сами по себе си не контролират качеството на продукта, а осигуряват ефективността на процесите в предприятието.

В широк смисъл **системата за управление** представлява система от правила и процедури, определящи структурата на предприятието, организацията на управленските и работните процеси, планирането и документацията, които се използват за постигане на заложените цели, подобряване на продуктите и услугите и удовлетворяване на изискванията на клиентите.

Проектите за въвеждане на системи за управление в предприятията могат да включват инвестиционна подкрепа, само ако последната е свързана с въвеждането на съответната система за управление.

По настоящата грантова схема допустими са дейности, свързани с въвеждането на следните системи за управление, без да се ограничават до изброения списък:

- **ISO 9001:2000** - международен стандарт, поставящ изискванията към системите за управление, като дадена организация трябва да демонстрира способността си да предоставя непрекъснато продукт/услуга, който отговаря на потребителските и приложимите нормативни изисквания. ISO 9004: 2000 е взаимнодопълващ се стандарт на ISO 9001, но при самостоятелно приложение.
- **ISO 14001:2004** - международен стандарт, който определя изискванията към системата за управление на околната среда, която може да се интегрира с други изисквания за управление, за да помогне на организациите да постигнат както икономическите си цели, така и целите, свързани с околната среда.
- **ISO 22000:2005** – международен стандарт за безопасност на храните, който обединява принципите на HACCP и покрива изискванията на всички основни стандарти за безопасност на храните.
- **ISO 27001** – стандарт за внедряване на система за управление и оценка на сигурността на информацията в организациите.
- **ISO 20 000-1:2005** - система за управление на услугите в областта на информационните технологии;
- **Модели и стандарти за качество на ИТ и софтуерни продукти и услуги** - Консултантски услуги за ИТ и софтуерни компании във връзка с въвеждането на вътрешна организация на процесите, базирани на световни специализирани модели и стандарти за качество - CMMI и IT Mark. Дейностите включват:
 - Разработване и изпълнение на програма за подобряване на процесите за разработване на софтуерни системи и ИТ услуги (SPI - Software Process Improvement)
 - Оценка и сертификация по методиката на CMMI (Capability Maturity Model Integration) и IT Mark (Information Technology Mark)

По настоящата схема не може да се кандидатства за въвеждане на OHSAS 18001 - системи за здравословни и безопасни условия на труд.

Една фирма може да кандидатства за въвеждане, сертифициране и инвестиционна подкрепа (в рамките на допустимите дейности) за **една или повече** видове системи за управление на качеството.

Предприятия, които вече са започнали подготовка за въвеждане на СУ (включително финансирани по други схеми за безвъзмездна помощ) не могат да кандидатстват за подкрепа за въвеждане на съответната СУ. Допустими за подкрепа в този случай са дейности, свързани със сертифицирането на съответната система.

Във връзка с въвеждането на СУ, по елемента, предоставящ **инвестиционна** подкрепа, са **допустими** следните дейности:

- Закупуване на оборудване (дълготрайни материални активи), задължително необходимо за въвеждане/придобиване на сертификация/акредитация по исканата СУ, включително измервателни уреди и оборудване за оценка на съответствието – (дълготрайни материални активи) – еталонно оборудване, средства за калибриране, средства за измерване, различни от еталонните – поединично или в комбинация – където е приложимо за въвеждане на съответния стандарт.
- Закупуване на специализирани софтуерни приложения, свързани с въвеждането на системите за управление на качеството; закупуване на съответния брой компютърни настолни конфигурации за работата на споменатия софтуер.

Предприятия, които вече са закупили подобно оборудване (включително финансирани по различни схеми за безвъзмездна помощ) не могат да кандидатстват за този елемент.

Във връзка с въвеждането на СУ, по елемента, предоставящ подкрепа за **сертифициране**, са **допустими** дейности, извършени от упълномощен сертифициращ орган с Европейска акредитация – член на IAF MLA (International Accreditation Forum, Multilateral recognition Agreement) съгласно EN 45012/ ISO/IEC ръководство 62 или EN 45012/ръководство 66.

Предприятия, които вече са започнали подготовката си за въвеждане на СУ могат да кандидатстват **само** за подкрепа за сертифициране. Процедурата за избор на орган по сертифицирането **не може да е стартирала преди** датата на влизане в сила на Договора за безвъзмездна финансова помощ.

Задължителен резултат от реализацията на проектите е придобиването на сертификат за въведена СУ; сертификат от упълномощен от SEI сертифициатор (Lead Appraiser , в случаите на въвеждане на CMMI; сертификат от акредитиран от ESI IT Mark Appraiser – за IT Mark.

Ако в срока на изпълнение на проекта не бъде получен съответният сертификат за всяка една СУ, разходите за въвеждането, инвестициите и сертифицирането на тази СУ няма да бъдат възстановени.

2.3.2. Дейности, свързани с постигане на съответствие на продукти

Дейностите, свързани с постигането на продуктово съответствие от предприятията, се отнасят до:

- SE маркировки – подкрепа за постигане на съответствие съгласно директивите от Новия подход на ЕС.

- Оценка на съответствието – подкрепа за постигане на съответствие на продукти със съответните международни изисквания и стандарти, продуктова сертификация.
- Контролни системи – оборудване за оценка на съответствието (дълготрайни материални активи) – еталонно оборудване, средства за калибриране и средства за измерване, **различни от еталонните**, подкрепа за въвеждане на взаимодействащи или взаимодопълващи се елементи необходими за постигане на метрологично съответствие.

Една фирма може да кандидатства за консултации и инвестиционна подкрепа (в рамките на допустимите дейности) за **една или повече** дейности, свързани с постигането на продуктово съответствие.

По елемента, предоставящ **консултантска** подкрепа са **допустими** дейности, водещи до постигане на продуктово съответствие, като:

- a. извършване на оценки за съответствие, включително оценка от надлежно сертифициран/акредитиран орган;
- b. разработване на тръжна документация и формуляри за получаване на документ, удостоверяващ съответствието;
- c. анализ на измервателния процес в предприятията, с цел въвеждане на контролни системи; разработка на процедури и наръчници за действие на системите; разработка на план за преход и въвеждане на системата.

По елемента, предоставящ **инвестиционна** подкрепа са **допустими** следните дейности:

- Закупуване на измервателни уреди и оборудване за оценка на съответствието – (дълготрайни материални активи) – еталонно оборудване, средства за калибриране, средства за измерване, различни от еталонните – поединично или в комбинация.

Задължителният резултат при проекти за постигане на продуктово съответствие е съобразно приложимото законодателство, свързано с удостоверяване на резултата от допустимите дейности, а именно:

- a. Издаване на документ за съответствие съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите, Закона за измерванията и приложимите регламенти за оценка на съответствието.
- b. Издаване на сертификат от съответния компетентен орган.

Ако не бъде получен съответният документ за съответствие (сертификат) за описаните в проекта продукти, разходите за въвеждането, инвестициите и сертифицирането няма да бъдат възстановени.

Предприятия, които вече са започнали подготовката си за постигане на продуктово съответствие (включително финансирани по различни схеми за безвъзмездна помощ) могат да кандидатстват **само** за подкрепа за удостоверяването му.

2.3.3. Дейности за въвеждане на добри производствени практики (ДПП) в предприятията

Допустими за финансиране по настоящата Схема за безвъзмездна финансова помощ са и дейности за въвеждане на добри производствени практики (Good Manufacturing Practices - GMPs).

По елемента, предоставящ **консултантска** подкрепа са **допустими** дейностите, водещи до въвеждане на ДПП, като:

- a. анализ на състоянието на фирмата и процесите, протичащи в нея;
- b. разработване на детайлни наръчници за въвеждането на ДПП (процедури за производство, спецификации, форми и начини на записване на данни, идентификационни номера, етиктиране и др.);
- c. разработване на детайлни наръчници и указания за въвеждане на добрите производствени практики в предприятието – протоколи, ратификационни планове, смяна на контрола, системи от устройства и оборудване, процесова ратификация и др.;
- d. стратегии и планове за действие за преодоляване на пропуските/проблемите, установени при анализа на състоянието;
- e. разработване на тръжна документация и формуляри за получаване на документ, удостоверяващ въведените ДПП.

По елемента, предоставящ **инвестиционна** подкрепа са **допустими** следните дейности:

- a. Закупуване на оборудване (дълготрайни материални активи), необходими за въвеждане на добрите производствени практики в предприятието;
- b. Закупуване на специализирани софтуерни приложения за въвеждането на добрите производствени практики в предприятието; закупуване на съответния брой компютърни настолни конфигурации за работата на споменатия софтуер.

Предприятия, които вече са започнали подготовка за въвеждане на добри производствени практики или са закупили подобно оборудване във връзка с въвеждането не могат да кандидатстват за този елемент.

По елемента, предоставящ подкрепа за **удостоверяване въвеждането на ДПП** е **задължително** издаване на документ, удостоверяващ въвеждането на добри производствени практики в предприятието.

Ако не бъде получен съответният документ, удостоверяващ въвеждането на добри производствени практики в предприятието, разходите за въвеждането, инвестициите и сертифицирането няма да бъдат възстановени.

ПО ВСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ КОНСУЛТАНТСКА ПОДКРЕПА, СА НЕДОПУСТИМИ СЛЕДНИТЕ ДЕЙНОСТИ:

- Общи консултантски услуги, които не са свързани с въвеждането на СУ или международно признати стандарти- ежедневни или повтарящи се и са свързани с

обичайната дейност на предприятието (напр. изработване на общ бизнес план, счетоводни услуги, юридически, посреднически услуги и т.н.)

- Участие в семинари, работни срещи, изложения;
- Спонсорирани индивидуални стипендии за учебни занимания или курсове за обучение.

ПО ВСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ИНВЕСТИЦИОННА ПОДКРЕПА, СА НЕДОПУСТИМИ СЛЕДНИТЕ ДЕЙНОСТИ:

- Закупуване на оборудване/машини, които не са пряко свързани с въвеждането на СУ и/или международно признати стандарти;
- Закупуване на общо компютърно оборудване и софтуер – за административни нужди на фирмата. В случаите на закупуване на компютърни настолни конфигурации, те трябва да са необходими за работата със специализираните компютърни приложения;
- Закупуване и/или доставката на входящи ресурси за производствения процес (суровини и/или полуобработени компоненти).

2.4. Партньорство

Кандидатите могат да участват само **индивидуално**, а не в консорциум с партньорски или други организации.

2.5. Брой предложения по схемата

Кандидатите **не могат да подават повече от едно проектно предложение** по настоящата схема.

Кандидат **не може да получи повече от един грант** (безвъзмездна финансова помощ) по настоящата схема.

Забележка към кандидатите: В случай, че кандидат изпрати повече от едно проектопредложение, то всички негови получени проекти ще бъдат изключени от последваща оценка.

2.6. Допустимост на разходите

При отпускане на безвъзмездна финансова помощ ще бъдат взети под внимание само допустимите разходи. Бюджетът представлява предварителна оценка на очакваните разходи в хода на изпълнение на проекта. Допустимите разходи трябва да се базират на реални единични цени, а не да бъдат посочвани като обща сума.

2.6.1 Общи допустими разходи

Допустимите разходи не трябва да противоречат на правилата описани в Регламент (ЕО) №1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) №1783/1999, Регламент (ЕО) №1083/2006 на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999,

Регламент на ЕК (ЕС) № 1685/2000 за приемане на подробни правила за изпълнението на Регламент (ЕС) № 1260/1999 на Съвета относно приемливостта на разходи за дейности, съвместно финансирани от Структурните фондове на ЕС, Постановление на Министерския Съвет №62 от 21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007 - 2013 г. и на Постановление на МС №236/27.09.2007 ДВ БР.80/2007. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007 – 2013 г.”

Условия за допустимост на разходите

За да са допустими, разходите трябва да отговарят на следните условия:

1. Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление - икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
2. Да са действително извършени в периода от влизането в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, до края на срока на изпълнението на проекта, с изключение на разходите за одит. Последните трябва да са действително извършени и платени не по-късно от срока за предаване на финалния отчет;
3. Да са действително платени не по-късно от датата на подаване от бенефициента на искането за окончателно плащане по проекта;
4. Да са отразени в счетоводната и данъчната документация на бенефициента/изпълнителя;
5. Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи.

В проектните предложения трябва да бъдат посочени както допустимите, така и недопустимите разходи, необходими за постигане целите на проекта, ако има такива.

Под недопустими разходи по проекта се разбира разходи, които бенефициента извършва в хода на изпълнение, те са пряко свързани с проектните дейности и са необходими за постигане заложените резултати, но не отговарят на условията за допустимост. Недопустимите разходи няма да се считат за собствено съфинансиране на бенефициента.

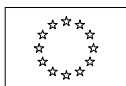
2.6.2. Специфични допустими разходи за схемата

- Разходи за закупуване на дълготрайни материални активи

- оборудване, машини, съоръжения и др., включително и разходи за доставката, инсталация, изпитание и въвеждане в експлоатация на оборудване/машини/съоръжения, задължително свързани с въвеждането на дадена СУ/ДПП и/или постигането на съответствие на продукти;
- Информационни и комуникационни технологии, включително разходите за доставка, инсталация, тестване и въвеждане в експлоатация

- Разходи за закупуване на нематериални активи:

- специализиран софтуер, включително разходите за доставка, инсталация, тестване и въвеждане в експлоатация.

- Разходи за услуги

- Разходи за консултантски услуги, предоставяни от външни за бенефициента доставчици (подизпълнители), избрани за осъществяване на допустимите дейности по проекта. Тези разходи трябва да са пряко свързани с въвеждането на СУ и съответните международно признати стандарти/ДПП.
- Разходи за сертифициране/удостоверяване на съответствието на продукти.

Общият размер на разходите за услуги по проекта може да бъде 100 % от общите допустими разходи по проекта, но не повече от 50000 лв.

- Разходи, произтичащи от задължения по договора

- Разходи, които са пряко свързани с изпълнението на договора, а именно разходи за одит на проектните дейности и разходи за информационни дейности, които произтичат пряко от изискванията на договора (разпространение на информация, популяризиране на дейностите, и др) -

Общият размер на разходите, произтичащи от задълженията по договора не трябва да надвишава 5 % от общите допустими разходи по проекта.

Разходите за въвеждане на всяка една СУ трябва да бъдат разписани като отделни пера в бюджета.

Срок на допустимост на разходите

За допустими ще се считат разходи, които са направени от датата на влизане в сила Договора за безвъзмездна финансова помощ до края на срока за изпълнение на дейностите по проекта съгласно Договора за безвъзмездна финансова помощ, с изключение на разходите за одит на проекта. Последните трябва да са действително извършени и платени не по-късно от срока за предаване на финалния отчет;

2.6.3. Общи недопустими разходи

Съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС - Регламент (ЕО) №1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) №1783/1999, Регламент (ЕО) №1083/2006 на Съвета, Регламент (ЕО) №1828/2006 на ЕК, Регламент (ЕО) № 1685/2000 на ЕК и националните правила за приемливост на разходите на оперативните програми (приети с ПМС N 62/21.03.2007 за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013) и Постановление 236/27.09.2007 ДВ БР.80/2007 за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007 – 2013.

2.6.4. Специфични недопустими разходи за схемата

В допълнение към общите недопустими разходи съгласно приложимото законодателство, по настоящата схема за безвъзмездна помощ за недопустими се считат и следните разходи:

- Разходи за закупуване на земя;
- Разходи за извършване на строителни дейности;
- Разходи за закупуване на оборудване втора употреба;
- Разходи за закупуване или наемане на превозни средства;
- Непредвидени разходи;
- Непреки разходи (режийни разходи, административни и др.).

Направен от бенефициента **принос в натура** не представлява действителен разход и не се счита за допустим. Този принос няма да бъде считан за съфинансиране от страна на бенефициента по настоящата схема.

2.7. Подизпълнители и правило за произход

В процеса на изпълнение на проектите, бенефициентите могат да възлагат на подизпълнители извършването на част от дейностите по проекта.

По настоящата схема за безвъзмездна помощ бенефициентите могат да сключват договори за подизпълнение за:

- предоставяне на професионални съвети и консултации, пряко свързани с въвеждане на СУК и международно признати стандарти;
- предоставяне на услуги за сертификация / удостоверяване на продуктово съответствие;
- доставка, монтиране и въвеждане в експлоатация на допустимото оборудване.

По настоящата схема за безвъзмездна помощ няма ограничения за произхода на оборудването, обект на подизпълнение.

3. НАЧИН ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

3.1 Документи за кандидатстване

Кандидатите следва да представят проектните предложения, като използват Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Насоки (Приложение А), Бюджета (Приложение Б) както и всички придружителни документи, изискуеми по настоящите Насоки (т. 3.2 от Насоките за кандидатстване).

Всички документи се представят на български език, без корекции. Документ, чийто оригинал е на чужд език, се представя и в превод на български език.

Всяка грешка, отчетена в контролния списък за проверка (раздел VII от Формуляра за кандидатстване) или несъответствие на сумите, посочени в бюджета с тези във формуляра за кандидатстване може да доведе до отхвърляне на проектното предложение. Всякакви грешки и/или несъответствия при попълването на формуляра и/или бюджета, включително в структурата на формуляра и/или бюджета може да доведе до отхвърляне на проектното предложение.

Моля, обърнете внимание, че само формулярът за кандидатстване, бюджета, както и изискуемите придружителни документи ще бъдат предадени на оценителите за оценка. Затова, изключително важно е тези документи да съдържат ЦЯЛАТА нужна информация. Допълнителни приложения не трябва да се изпращат.

3.2. Списък на документите за кандидатстване

Кандидатите по Схемата за безвъзмездна финансова помощ трябва да представят:

Основни документи:

- Формуляр за кандидатстване – Приложение А към Насоките за кандидатстване;
- Бюджет на проекта – Приложение Б към Насоките за кандидатстване (включва 3 листа: Общи допустими разходи, Източници на финансиране и Недопустими разходи, ако има такива);

Придружителни документи:

- Декларация от кандидата – едноличен търговец, управителите, членовете на управителния орган на кандидата – юридическо лице, а в случай че членовете на управителните органи са юридически лица – за техните представители в съответния управителен орган, съгласно удостоверението за актуално състояние – попълнена по образец (Приложение В1), оригинал или нотариално заверено копие;
- Декларация за държавни помощи – попълнена по образец (Приложение В2), оригинал или нотариално заверено копие;
- Удостоверение за актуално състояние, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди крайния срок за кандидатстване - оригинал или нотариално заверено копие.
- Копие от годишните финансови отчети (баланс и отчет за приходи и разходи) на кандидата за последните две приключени финансови години, предхождащи годината на кандидатстване - подписани и заверени от кандидата.
- Копие от данъчната декларация на кандидата за последната приключена финансова година -подписано и заверено от кандидата.
- Копие от регистрацията по Единен идентификационен код (ЕИК) - заверено от кандидата.

- Пълномощно, в случаите, когато кандидатът се представлява от лице, различно от законните представители, посочени в удостоверението за актуално състояние – оригинал или нотариално заверено копие.

Всички документи следва да бъдат представени в 1 оригинал и 2 копия. Формулярът за кандидатстване и бюджета трябва да бъдат представени и на електронен носител (дискета или CD). Електронното копие трябва да бъде попълнено в Word/Excel, а не сканирано. Електронният и хартиеният носител на предложението трябва да бъдат изцяло идентични.

Всеки лист, съдържащ се в предложението, задължително следва да бъде номериран и подреден съгласно приложения списък на документите, съдържащи се в проектното предложение.

3.3. Къде и как се подават проектните предложения

Проектните предложения трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на адресите на регионалните офиси на Междинното звено – ИАНМСП, изброени в Приложение Е към Насоките.

На лицето, предало проектно предложение се издава разписка с входящ номер, дата и подпис на лицето, приело проекта.

Проектните предложения, представени по друг начин (напр. по факс или ел.поща) няма да бъдат разглеждани.

Върху плика трябва да бъде отбелязана следната информация:

- Име, адрес, телефон, факс и по възможност електронен адрес на кандидата.
- Следното означение: “За участие в Схема за безвъзмездна помощ „Покриване на международно признати стандарти” по ОП «Развитие на конкурентноспособността на българската икономика»”.

Кандидатите трябва да се уверят, че формулярите за кандидатстване са напълно окомплектовани, т.е. отговарят на изискванията, посочени в т. 3.3.

3.4. Краен срок за подаване на проектните предложения

Крайният срок за получаване на проектните предложения е **15 януари 2008 г., 16:00 ч.**

Всяко предложение, получено след крайния срок, ще бъде отхвърлено, дори когато пощенското клеймо посочва дата, предхождаща крайния срок, или забавянето се дължи на куриерската служба.

3.5. Предоставяне на допълнителна информация

Допълнителни въпроси могат да се задават само по електронна поща или по факс, но не по-късно от 21 дни преди крайния срок за получаване на проектните предложения, на посочените по-долу адреси, като ясно се посочва наименованието на Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Адрес за електронна поща: gms@sme.government.bg

Факс:(02) 80 75 308

Всички отговори на въпросите на кандидатите ще бъдат публикувани на интернет страницата на Междинното звено (ГД „Междинно звено и изпълнение на проекти“ в ИАНМСП) в срок до 11 дни от датата на получаване на въпроса.

Не могат да се дават отговори, които съдържат становища относно съответствието на проект и/или кандидат с условията за кандидатстване. Не се предоставят отговори на въпроси по телефона.

4. ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ

4.1.Оценяване и класиране на предложенията

Проверката, оценката и класирането на предложенията ще се извършва съгласно критериите, описани в Приложение Ж към настоящите Насоки.

4.1.1. Проверка за административно съответствие

Административната проверка ще се извършва след подаване на проектните предложения.

Ще бъде оценявано дали:

- проектното предложение се отнася за схемата, за която има обявена процедура за набиране на проектни предложения.
- е спазен крайният срок. Ако крайният срок не е бил спазен, предложението автоматично ще бъде отхвърлено.
- формулярът за кандидатстване и/или бюджетът отговарят на всички изисквания, споменати в списъка и всички допълнителни документи и приложения са налице, попълнени съгласно изискванията.

От кандидатите ще се изискват допълнителни разяснения само в случаите, когато изложената информация е неясна, и възпрепятства обективността на оценката от страна на Оценителната комисия.

Ако след отваряне на проектните предложения се установи липса на някой от придружителните документи, ще бъде определен подходящ срок, в който документа(ите) да бъдат представени. При непредставяне на документите в определения срок, проектното предложение автоматично се отхвърля.

4.1.2.Проверка за допустимост на кандидатите

Проверката на допустимостта на кандидатите се базира на приложените документи, изисквани по настоящата схема, и ще се извършва само за предложенията, които са преминали успешно административната проверка:

Декларацията на кандидата (т.VI от формуляра за кандидатстване за безвъзмездна помощ) и Декларации В1, и В2 се проверяват спрямо придружителните документи, предоставени от кандидата. В случай, че липсва документ или има несъответствие между Декларациите и придружаващите документи, това може да доведе до отхвърляне на предложението.

Проверката за допустимост на кандидата и на дейностите по проекта се извършва в съответствие с критериите от точка 2.1 от настоящите Насоки.

Само проектопредложения, преминали успешно проверката за административно съответствие и проверката за допустимост, ще бъдат предложени за по-нататъшно разглеждане.

4.1.3. Техническа и финансова оценка

Критерии	Макс. брой точки	Присъдени точки	Източници (метод на оценка)
1. Производствен и административен капацитет на кандидата	10		
1.1. Притежава ли кандидатът необходимия технически и производствен капацитет за осигуряване изпълнението на проекта?	3		Формуляр за кандидатстване (I;2.1)
1.2. Притежава ли кандидатът опит в изпълнението на инвестиционни проекти, свързани с разширение на дейността на фирмата?	3		Формуляр за кандидатстване (I;2.1)
1.3. Притежава ли кандидатът вече придобити сертификати по стандарти за управление или други международно признати стандарти, регистрирани или закупени патент за изобретение, защита на индустриалната собственост, търговска марка и др.?	2		Формуляр за кандидатстване (I;2.1)
1.4. Притежава ли кандидатът необходимия административен капацитет (подходящо управление и екип) за осигуряване изпълнението на проекта?	2		Формуляр за кандидатстване (I;2.2)
2. Икономическа и финансова стабилност на кандидата	30		
2.1. Бизнес дейност и пазарни позиции на кандидата	13		Формуляр за кандидатстване (I;3.1)
2.1.1. Добро познаване на производствения процес	6		Формуляр за кандидатстване (I;3.1)
2.1.2. Пазарни позиции на кандидата	7		Формуляр за кандидатстване (I;3.2)
2.1.2.1. на международно ниво - мин. 1% дял на международния пазар и/или мин. 30% от продукцията му е предназначена за износ	7		Формуляр за кандидатстване (I;3.2)
2.1.2.2. пазарен дял на национално ниво - мин. 5 % дял на пазара и/или мин. 25% от продукцията е предназначена за националния пазар	4		Формуляр за кандидатстване (I;3.2)
2.1.2.3 пазарен дял на местно (в рамките на населеното място)/регионално (в рамките на административната област) ниво - над 10% дял на съответния пазар и/или 50% от продукцията е предназначена за съответния пазар	2		Формуляр за кандидатстване (I;3.2)
2.2. Релевантност на проекта спрямо визията за развитие на предприятието – как проекта се вписва/как отговаря за средносрочната и дългосрочната визия на предприятието?	5		Формуляр за кандидатстване (I;3.2)
2.3. Финансов капацитет и стабилност	12		Формуляр за

			кандидатстване (I;4)
2.3.1. Кандидатът има положителни и възходящи финансови показатели за последните 3 години, предшестващи годината на кандидатстване и е осигурено документирано съ-финансиране (собствени средства или от друг източник);	5		Формуляр за кандидатстване (I;4); счетоводен баланс и ОПР
2.3.2. Сборът от средната обща стойност на активите и средните приходи от продажби на кандидата за последните 3 години, предшестващи годината на кандидатстване са \geq на общата стойност на проекта.	5		Формуляр за кандидатстване (I;4); счетоводен баланс и ОПР
2.3.3. Кандидатът няма текущи задължения към банкови или други кредитни институции	2		Формуляр за кандидатстване (I;4); счетоводен баланс и ОПР
3. Съответствие на проекта с целите на схемата	10		
3.1. Как съответства проектът на целите на схемата и на ОП?	5		Формуляр за кандидатстване (II;2)
3.2. Как съответства проектът на изпълнението на конкретните нужди на предприятието?	5		Формуляр за кандидатстване (II;2)
4. Въвеждане на международно признати стандарти	50		
4.1. Дейностите по проекта ясно, логично и последователно ли са разписани? Методологията на изпълнение е ясна, логична и в конкретна връзка целите на схемата?	10		Формуляр за кандидатстване (II;3.1 и II, 3.2);
4.2. Реалистични ли са дейностите на проекта от гледна точка постигане на заложените резултати?	5		Формуляр за кандидатстване (II;3.3 и II, 3.4);
4.3. Проектът предвижда повишаване качеството на продукцията/производството на кандидата вследствие въвеждането на системи за система(и) за качество/или международно признати стандарти	8		Формуляр за кандидатстване (II;3.3 и II, 3.4);
4.4. Проектът предвижда подобрене/разширение на основната дейност/производство на кандидата вследствие въвеждането на системи за система(и) за качество/или международно признати стандарти	7		Формуляр за кандидатстване (II;3.3 и II, 3.4);
4.5. Проектът предвижда оптимизация и автоматизация на производствения процес на предприятието вследствие реализацията му	5		Формуляр за кандидатстване (II;3.3 и II, 3.4);
4.6. Проектът предвижда разширяване на дейността на кандидата на външни пазари вследствие въвеждането на системи за система(и) за качество и/или международно признати стандарти :	10		Апликационна форма (II;3.3 и II, 3.4);
• Мин. 5% от произведените продукция/услуги в резултат на изпълнението на дейностите	5		
• Мин. 10 % от произведените продукция/услуги в резултат на изпълнението на дейностите	7		
• Мин. 20% от произведените продукция/услуги в резултат на	10		

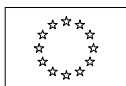

изпълнението на дейностите			
4.7. Реалистичен ли е планът за действие по проекта?	5		Формуляр за кандидатстване (II;4);
5. Хоризонтални политики	5		
5.1. Влияние върху околната среда	2		Формуляр за кандидатстване (II;5)
• Проектът е пряко свързан с опазването на околната среда	2		
• Проектът ще има непряко позитивно влияние върху околната среда	1		
• Проектът няма влияние върху опазването на околната среда	0		
5.2. Равнопоставеност	1		Формуляр за кандидатстване (II;5)
• Проектът прилага принципа на равнопоставеност	1		Формуляр за кандидатстване (II;5)
• Проектът е неутрален по отношение на равните възможности	0		
5.3. Заетост	1		Формуляр за кандидатстване (II, 3.4 и II;5)
Проектът предвижда откриването и запазването на нови работни места за 5 години след приключването си, като пряк резултат от реализираните дейности	1		Формуляр за кандидатстване (II, 3.4 и II;5)
Проектът не предвижда откриването на нови работни места, като пряк резултат от реализираните дейности, но предвижда запазването на съществуващите досега заети в предприятието за следващите 5 години след приключването си	0		
5.4. Информационно общество	1		Формуляр за кандидатстване (II;5)
• Проектът предвижда увеличаване използването на информационни и комуникационни технологии от кандидата – доставка на софтуер, въвеждане на интернет, електронна търговия и др.	1		Формуляр за кандидатстване (II;5)
Общ брой точки	100		

При оценката на проектите ще се следи проектопредложенията да са с ясна обосновка при идентифицирането и съответствието на проблемите, които ще бъдат решавани чрез дейностите по схемата, с целите на операцията. Предложенията трябва да покажат и положителен ефект върху развитието на предприятието и подобряване на конкурентните му предимства на международния и вътрешния пазар.

По време на оценката предложените индикативни цени за консултантски услуги и инвестиции ще подлежат на проверка от страна на оценителната комисия по отношение на реалистичност, чрез сравнение с налични средни пазарни цени за съответните дейности. Вследствие на тази проверка е възможно оценителната комисия да намали размера на бюджета.

Извън тази проверка е възможно да бъдат открити други обстоятелства, които да налагат промяна на бюджета. Тези обстоятелства могат да наложат нуждата от допълнителни

разяснения и информация от страна на оценителната комисия, както и до намаляване на бюджета.

Възможните изменения на бюджета **не могат** да доведат до увеличаване на сумата на исканата безвъзмездна помощ по Схемата, нито до промяна в процента на съфинансиране.

4.1.4. Документална проверка

Кандидатите, преминали успешно етапа на техническа и икономическа оценка, ще бъдат поканени да представят следните документи във връзка със сключването на договори за предоставяне на безвъзмездна помощ:

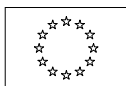
1. Удостоверение от съда, че кандидатът не е обявен в процедура по несъстоятелност, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди крайния срок за предоставянето му - оригинал или нотариално заверено копие
2. Удостоверение от Националната агенция по приходите, че кандидатът няма просрочени задължения (издадено не по-рано от 3 месеца преди крайния срок за предоставянето му) или план за разсрочено погасяване на задълженията, когато има такива - оригинал или нотариално заверено копие.
3. Удостоверение, потвърждаващо че кандидатът не е в процедура по ликвидация, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди крайния срок за предоставянето му - оригинал или нотариално заверено копие.
4. Свидетелство за съдимост на лицето, представляващо кандидата и на членовете на управляващия орган на кандидата - оригинал или нотариално заверено копие.
5. Удостоверение от Агенцията по вписванията относно кода на икономическата дейност на предприятието- оригинал или нотариално заверено копие;
6. Пълномощно, в случаите, когато договора за безвъзмездна финансова помощ ще бъде подписан от лице, различно от законния представител/и на кандидата съгласно Удостоверението за актуално състояние – оригинал или нотариално заверено копие.

4.2. Процедура за сключване на договори за изпълнение на проектите

4.2.1. Уведомяване относно решението на Договарящия орган

Решение за отхвърляне на дадено предложение или за не отпускане на безвъзмездна помощ ще се взема на следните основания:

- предложението е получено след обявения краен срок;
- предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условията за административно съответствие;
- кандидатът не отговаря на условията за допустимост;

- дейностите по проекта не отговарят на условията за допустимост (например дейностите в проектпредложението са извън обхвата на дейностите, допустими по схемата, превишава се максималния срок за изпълнение, исканата сума превишава допустимия максимум, и т.н.);
- предложението не отговаря напълно на условията или финансовият и оперативен капацитет на кандидата не е достатъчен;
- преценено е, че от техническа и финансова гледна точка предложението е с по-ниско качество в сравнение с одобрените.
- въпреки, че предложението покрива критериите, нужни за положителна оценка, друго предложение от подобно естество е постигнало по-висок резултат;
- един или повече от изискваните придружителни документи не са били набавени в рамките на определения краен срок.
- други критерии, посочени в тези Насоки, не са били спазени.

Съгласно Чл. 25, ал.2 от ПМС 121/31.05.2007, Договарящият орган писмено уведомява **одобрените кандидати** за решението си в срок 15 работни дни от издаване на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Договарящият орган уведомява писмено **неуспелите кандидати** в срок 30 работни дни от вземането на решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Съгласно Чл.26 (1) от ПМС 121 от 31 май 2007, Ръководителят на Договарящия орган по собствена инициатива или по мотивирано предложение на председателя или на член на оценителната комисия прекратява процедурите в случаите, когато не са постъпили проектни предложения, прекратено е финансирането по съответната програма, или при откриването и провеждането на процедурата са допуснати нарушения на принципите по чл.7 от ПМС 121.

4.2.2.Сключване на договори за безвъзмездна финансова помощ

След представяне на документите по т.4.1.4 от страна на кандидатите, преминали успешно техническата и финансова оценка, и одобрени за финансиране от страна на Договарящия орган, се сключва договор за получаване на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проекта с предприятието-бенефициент. В случай, че одобрен кандидат не представи изискваните по т.4.1.4 документи в установения срок, отпада от класирането, като на негово място преминава следващият по ред от списъка на одобрените кандидати.

При сключване на договора за безвъзмездна помощ Бенефициентът подписва и Декларация за нередности (по образец на Договарящия орган).

5. ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Правата и задълженията, които възникват за Бенефициента, са описани в приложения стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (Общи условия - Приложение 3 и договор – Приложение И).

Подготвителните дейности във връзка с изпълнението на проекта следва да стартират веднага след подписване на договора за безвъзмездна помощ.

5.1. Специфични условия за изпълнението на проекта

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити от бенефициента изцяло или частично с предоставената безвъзмездна помощ, не могат да бъдат прехвърляни на трети страни по време на изпълнението на проекта и в определен период след неговото завършване, съгласно т.1.8 от Общите условия към договора за безвъзмездна помощ (Приложение 3) В случай на нарушение на тези условия, средствата получени като безвъзмездна помощ, се възстановяват в пълния им размер от бенефициента.

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг допустим счетоводен документ) могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на проекта в съответните отчетни форми/формати и документи, приложени към настоящата схема и договора за получаване на безвъзмездна финансова помощ.

Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп на представители на Междинното звено и/или Управляващия орган или други одитиращи институции, да извършат проверка на място на резултатите от изпълнението на проекта.

Бенефициентът е задължен да поддържа отделна сметка и счетоводни документация за допустимите разходи по проекта и използването на средствата от безвъзмездната помощ.

В съответствие с Указания на Министъра на финансите (№91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС №62/21.03.2007 г. За приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, Бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС №62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност” и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Бенефициентът ще следва Указанията на Министъра на Финансите (Приложение К към настоящите Насоки) за определянето на ДДС като възстановим и като невъзстановим (допустим разход), за оформянето на Искането за плащане, за документалната отчетност, както и всички други свои задължения по Указанията във връзка с получаване на средства от Договарящия орган.

Бенефициентът е задължен да пази всички документи, свързани с проекта за период от три години след приключването на оперативната програма в съответствие с чл. 89 (3) от Регламент на Съвета № 1083/ 2006

5.2. Окончателен размер на безвъзмездната помощ

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ задължително се фиксира в Договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Фиксираният в договора размер се основава на бюджета, който е предварителна оценка на размера на допустимите разходи,

необходими за изпълнението на проекта. Фиксираният в договора размер на безвъзмездната финансова помощ става окончателен едва след приключване на всички допустими дейности по проекта и надлежно удостоверяване и одобряване на действително извършените разходи.

5.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако бенефициентът не може да изпълни дейностите, заложи в договора, Договарящият орган има правото да не извърши плащанията цялостно или частично, в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на бенефициента.

5.4. Промени в договора и бюджета

Изменение на договора за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на анекс (допълнително споразумение) към договора по взаимно съгласие на страните. Анексът към договора не може да нарушава конкурентните условия, съществуващи към момента на сключване на договора, и равното третиране на бенефициентите. В случаите когато промяната в бюджета или описанието на проекта не засяга основната цел на проекта, а финансовият ефект от промяната се ограничава до прехвърляне на средства в рамките на едно основно бюджетно перо или до прехвърляне на средства от едно основно бюджетно перо в друго в размер по-малък от 15% от договорената стойност на бюджетните пера, Бенефициентът има право да приложи изменението, за което уведомява писмено Договарящия орган.

Задължително се изисква подписване на допълнително споразумение при промяна на първоначалните стойности на бюджетните пера, когато се извършва преразпределение на средствата в бюджета на проекта, водещо до увеличаване или намаляване с повече от 15 % на договорените в бюджета стойности по бюджетни пера.

Недопустими са промени в бюджета на договора, водещи до увеличаване на първоначално договорения процент и размер на безвъзмездната финансова помощ по договора и/или водещи до превишаване на средствата по бюджетни пера, за които има нормативно определен размер.

5.5. Наблюдение на изпълнението на проектите и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент 1083/2006 (чл. 60(b)) и 1826/2006 (чл. 13(2)), Управляващият орган следва да извършва проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти на проектите. Управляващият орган делегира тези си правомощия на Междинното звено, като това делегиране на права не лишава УО от правото по негова преценка да извършва част от тези проверки самостоятелно. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени за възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложи по проекта. Проверките на място ще се извършват по извадков метод, като се отчита големината на индивидуалния проект и риска за изпълнението му. Големината на извадката ще бъде определяна всяка годината от УО на база анализи и управление на риска.

5.6. Отчитане на проекта

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане. При приключването на дейностите по проекта, бенефициентът е задължен да изготви

и представи на Междинното звено **финален отчет, попълнен по образец на Договарящия орган**, относно тяхното изпълнение и постигнати резултати. Този отчет трябва да посочва и постигането на резултатите и целите на проекта чрез предварително зададените индикатори, както и да показва реалното изпълнение на заложените стойности на индикаторите. Отчетът трябва да описва и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на проекта, както и как тези проблеми са били решени или причините за това да не бъдат преодолени. В случай, че не се постигнати резултатите от проекта или предварително зададените стойности на индикаторите, трябва да бъде предоставено подробно обяснение за причините.

Бенефициентите отчитат изпълнението на договорите си и в електронен вид чрез използването на специализиран програмен продукт – Програма за докладване (Offline Tool). Програмата за докладване е допълнение към информационната система, с която се управляват фондовете по ОП „Конкурентноспособност“.

При подписването на договор бенефициентът получава копие от програмата за докладване, инструкции за употребата и файл съдържащ информация за конкретния договор:

- Данни за фирмата;
- Разходи по бюджет;
- План график;
- Данни за амортизация.

Бенефициентът инсталира Програмата за докладване на собствен компютър и по време на изпълнение на договора въвежда следната отчетна информация:

- Прогнози;
- Разходни документи;
- Приходи;
- Индикатори;
- План-график;
- Недопустими разходи;
- Амортизация;
- Искания за плащане;
- Собствен принос;
- Др.

Въведената отчетна информация се записва във файл и периодично се предоставя на Междинното звено чрез електронна поща или произволен електронен носител на информация.

5.7. Плащания

Безвъзмездната помощ ще бъде изплатена на една вноска като възстановяване на вече извършени разходи след представяне на искане за плащане на средства по проекта. Искания за крайни плащания ще се подават едновременно или след подаване на заключителния доклад за изпълнението на проекта. Фактически плащания от страна на Договарящия орган към бенефициента ще бъдат извършени след одобрение на финалния доклад по проекта.

5.8. Публичност

Подходящи мерки за публичност и информираност трябва да бъдат прилагани от бенефициента, съгласно правилата на Регламент на ЕК 1828/2006 относно общите правила за приложение на регламент 1083/2006 за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд .

6. СПИСЪК С ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Формуляр за кандидатстване – **Приложение А**;
2. Бюджет на проекта – **Приложение Б**;
3. Декларация от управителите, членовете на управителния орган на кандидата – юридическо лице, а в случай че членовете на управителните органи са юридически лица – за техните представители в съответния управителен орган, съгласно удостоверението за актуално състояние – **Приложение В1**;
4. Декларация за държавни помощи – **Приложение В2**;
5. Национален Класификатор на Икономическите Дейности – **Приложение Г**;
6. Списък на селските общини **Приложение Д**;
7. Списък с адресите на регионалните офиси на Междинното звено (ИАНМСП) – **Приложение Е**;
8. Критерии за проверка и оценка на предложенията - **Приложение Ж**;
9. Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013” договори за безвъзмездна финансова помощ - **Приложение З**;
10. Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – **Приложение И**;
11. Указания на Министъра на финансите (№91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз – **Приложение К**.
12. Анекс I към Договора за създаване на ЕО – **Приложение Л**